

IN MEMORIAM

EEVA AHVEN

(2. II 1924–28. X 2009)

Eesti Keele Instituut leinab oma kauaaegset kolleegi, teadusdirektorit Eeva Ahvenat.

Eeva Ahven on instituudi järjepidevuse sümbol mitmes mõttes. Ta tuli tollasesse Keele ja Kirjanduse Instituuti tööle 1948. aastal: üks aasta pärast instituudi loomist, olles ise 5. kursuse üliõpilane.

Eeva Ahvena (tookord veel Eeva Kurve) esimeseks tööks sai raamatukogu juhatamine, kust ta aga üsna pea sõnaraamatute ja õigekeelsussektoris suundus. 1949. aastal lõpetas ta Tartu Riikliku Ülikooli eesti keele eriala. Juba samal aastal ootas teda aspirantuur, juhendajaks sai Johannes Volde-
mar Veski. 1951. aastal nimetas tollane instituudi direktor Heinrich Tobias Eeva Kurve keeleuurimissektori nooremaks teaduslikuks töötajaks. 1953.

aastal kaitses noor teadlane väitekirja „Eesti kirjakeele arenemine aastail 1900–1917”, mis ilmus ka raamatuna. Tegemist oli tollal ühe põhjalikema ja olusid arvestades eesti kirjakeele ajaloo objektiivseima ülevaatega, mis on siiani selle perioodi parim käsitlus.

Vaid mõni päev pärast kaitsmist sai Eeva Ahven kutse tulla Tallinna, kus teaduste akadeemia toonane asepresident tegi teatavaks kavatsuse määrata ta Keele ja Kirjanduse Instituudi teaduslikuks sekretäriks. Nii ka läks: sellele ametikohale asus Eeva Ahven 15. juulil 1953.

Sellega algas Eeva Ahvena töö direktsioonis, millega teadustöö jäi paratamatult tagaplaanile. Et ta siiski ka teadustööle mõtles, seda näitab tema kandideerimine 1966. aastal vanemteaduri ametikohale eesti keele (kirjakeele ajaloo) erialal. Kuigi ta kogus kandidaatidest kõige rohkem hääli, jäeti ta endisele tööle. Juba paar aastat hiljem, 1968. aastal, sai Eeva Ahvenast direktori asetäitja teadustöö alal. Sellele ametikohale jäi ta kuni 1989. aastani, s.o 21 aastaks. Alles pensionieas, 1993. aastast alates, võis ta taas olla uurija. 2007. aastal ilmus instituudi juubeliks tema suurteos „Pilk paberpeeglisse. Keele ja Kirjanduse Instituudi kroonika 1947–1993”.

Eeva Ahven oli saanud oma silmaga jälgida instituudi arengut väga mitme tahu pealt, nii suhtes Eesti ühiskonnaga kui ka Eesti ja Nõukogude Liidu teadusmaastikuga. Oma ametikoha tõttu oli ta kuulunud komisjonidesse, nõukogudesse, viibinud nõupidamistel, nii keelt, kirjandust kui ka rahvaluulet

puudutatavatel aruteludel, osalenud sümposionidel ja konverentsidel-kongressidel ning kuulunud kõikvõimalikesse kriitiliste olukordade puhuks moodustatud töörühmadesse. Üsna sageli oli ta ka nende koosolekute protokollija.

Tänu ajaloohuvile ja ilmselt ka oskusele näha hetke tuleviku kontekstis, sündis nendest protokollidest ja isiklikest märkmetest koos lisatud arhiivimaterjalidega suurepärane mahukas teos Keele ja Kirjanduse Instituudi ajaloo. Sellist teost, kus on – võib julgelt öelda – kirja pandud kõik, mis instituudiga seotud, pole vahest mitte ühelgi teisel Eesti asutusel, ja arvata on, et sellisena on see teos ka mujal maailmas ainulaadne. Poolteist tuhat lehekülge ajalugu, üle 2000 nime. Kroonika, kuid seejuures mitte sugugi igav.

See teos ütleb meile, instituudi töötajatele, midagi ka kirjutaja enda kohta. Paljud meist tundsid Eeva Ahvenat peamiselt juhtkonnaliikmena, kelle juurde mindi siis, kui oli tarvidust ametiasju ajada. Teadsime teda kui tagasihoidlik-

ku, viisakat, vaoshoitud, asjalikku ning põhjalikku inimest, samal ajal sellist, kelle poole võis alati raskes olukorras pöörduda.

Kui lugeda seda raamatut, paistab sealt selgelt tema positiivne ellusuhtumine ning selle kõrval võime näha vahel asjade koomilistki poolt. Kedagi ei ole selles raamatus halvustatud ega naeruvääristatud, kuid samal ajal on arusaadav, mis on hea ja mis halb.

Eeva Ahven sai elu jooksul mitmeid tunnustusi: 2003. aastal sai ta Eesti riigilt Valgetähe V klassi teenetemärgi. Ta oli valitud ka Emakeele Seltsi auliikmeks.

Eeva Ahven, meie pikaaegne kolleeg, on meile pühendanud oma rikka elu ja sidunud meid selle kaudu instituudi ajalooga. Need, kellel on juured, võivad vaadata kindlalt tulevikku. Oleme selle kõige eest tänulikud.

HILLE PAJUPUU,
PEETER PÄLL